

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету геології, географії,
рекреації і туризму

Катерина КРАВЧЕНКО

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
галузь знань	<u>С. Соціальні науки, журналістика, інформація та</u>
<u>міжнародні відносини</u>	
спеціальність	<u>С6 Географія та регіональні студії</u>
освітня програма	<u>Рекреаційна географія та геобрендинг територій</u>
спеціалізація	
вид дисципліни	<u>за вибором</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

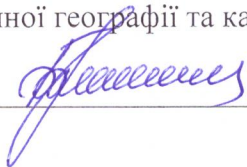
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«27» серпня 2025 року, протокол № 12

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Прасул Ю.І., к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії та картографії

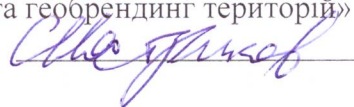
Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «26» серпня 2025 року № 15

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

 Анатолій БАЙНАЗАРОВ

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Рекреаційна географія та геобрендинг територій»

 Сергій КОСТРИКОВ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від «27» серпня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

 Юлія ПРАСУЛ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки магістра спеціальностей С6. Географія та регіональні студії, Е4. Науки про Землю.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є

формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для роботи в освітніх та виробничих закладах, а саме розкриття питань організації процесу наукової діяльності стосовно напрямків індивідуальних дослідницьких пошуків, набуття загальної наукової культури, опанування елементів дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

навчитися формулювати задачі, теоретичні посилки і робочі гіпотези; вміти добирати й аналізувати необхідну інформацію за темою наукового дослідження; створювати й оцінювати сценарії з різними варіантами наявної інформації; узагальнювати і представляти результати досліджень, формулювати висновки; за результатами дослідження підготувати науковий звіт, доповідь чи статтю.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни Основи наукових досліджень	
за вибором	
Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
8/6* год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 /10* год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
66 / 74* год.	-
Індивідуальні заняття	
-	-

* - для малочисельної групи обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшений відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна.

Мовні навички: усне та письмове спілкування, уміння вести документацію державною мовою, здатність використовувати знання державної та іноземної мови в професійній діяльності;

Навички роботи з інформацією: здатність працювати з інформацією і знаннями з предмету навчання, географічної проблематики, здатність до пошуку джерел географічної інформації, їх наукового опрацювання і використання, зокрема, порівняння, аналізу і представлення на основі географічних методів і підходів, у тому числі інформаційних технологій, застосовувати уміння роботи (збір, узагальнення, обробка) зі статистичними даними, що відображають стан природних і суспільних територіальних систем;

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

Уміння застосовувати базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно- та

суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, що є основою для професійної діяльності;

Здатність вирішити складну фахову проблему із залученням відповідних джерел з наданням порівняння та критичної оцінки у формі повного тексту, тез, презентаційних матеріалів;

Здатність застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання сучасної фахової інформації, вільно орієнтуватися і оперувати якісними і кількісними методами її аналізу при вирішенні географічних завдань з урахуванням особливостей взаємодії суспільства і природи;

Здатність відбирати, аналізувати, представляти і поширювати географічну інформацію, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби.

Знати: систему наукових досліджень, наукове пізнання і наукове дослідження, визначення науки і наукового знання, склад і логічну структуру науки, основні типи наукових документів, сферу їхнього використання, інформаційно-пошукові системи, УДК, інформаційні банки географічних даних, методи наукових досліджень, принципи роботи над текстом, організаційну стадію науково-дослідного процесу, дослідну стадію науково-дослідного процесу, правила оформлення результатів наукових досліджень, правила оформлення бібліографії, правила опублікування результатів.

Уміти: використовуючи інформаційно-пошукові системи та інформаційні банки географічних даних, експериментальні розробки та аналіз інформації виконувати наукові дослідження заданої тематики.

1.8. Пререквізити: розуміння географічних процесів і явищ, предметної області можливого кола досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Методологічні основи наукового пізнання.

Тема 1. Наукове пізнання і наукове дослідження.

Мета і задачі курсу. Роль науково-дослідної роботи у формуванні фахівців. Система наукових досліджень. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Мета наукового дослідження. Визначення науки і наукового знання. Перетворення системи знань в науку. Склад і логічна структура науки: основи, закони, основні поняття, гіпотези, теорії, ідеї. Основні функції науки. Предмет науки, її методи, наукові факти. Етапи наукового дослідження.

Тема 2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Основні джерела географічної інформації. Одержання, зберігання, переробка і використання географічної інформації. Типи наукових документів. Основні види географічних праць: наукова, науково-популярна, виробничо-технічна література, підручники і навчальні посібники, довідники, енциклопедії, реферативні журнали, офіційно-документальна література. Періодичні видання: географічні журнали, збірники, огляди, наукові статті, замітки. Депонування, анотування і реферування наукових робіт. Неопубліковані документи: препринти, репринти, ксерокопії, наукові звіти, дисертації. УДК. Інформаційні банки географічних даних. Вимоги до оформлення списку використаних джерел.

Розділ 2. Методика і технологія науково-дослідної роботи

Тема 1. Організаційно-дослідна стадія науково-дослідного процесу

Наукова робота кафедри, координація наукових досліджень. Вибір теми наукового дослідження. Прийоми і специфіка розробки наукової теми. Програма дослідження. Складання плану-проспекту, формування розділів. Вибір та обґрунтування об'єкта дослідження. Методи емпіричного, експериментально-теоретичного, теоретичного, метатеоретичного рівня. Загальнонаукові, аналітико-прогностичні методи, методичні прийоми, запозичені з інших галузей знань. Аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогії, моделювання, абстрагування, конкретизація, ідеалізація, узагальнення, системний аналіз, евристичний, формалізація, гіпотетичний, історичний, порівняння, спостереження, експеримент. Визначення методологічних засад дослідження. Збирання інформації для дослідження. Робота над текстом. Принципова структура викладення матеріалу. Автентичність тексту. Оригінальність тексту. Програми на визначення рівня неправомірних запозичень у тексті наукової роботи. Випадки академічної недоброчесності й відповідальність.

Тема 2. Стадія апробації та реалізації результатів

Загальні вимоги і правила оформлення результатів наукових досліджень. Додатки. Редагування. Захист наукової роботи, критерії оцінки. Впровадження результатів наукових досліджень в практику, освітній процес тощо. Оприлюднення результатів, їх публікація. Види наукових заходів: конференція, симпозіум, семінар, круглий стіл. Підготовка тез, постерів, усної доповіді, мультимедійної презентації. Академічна культура публічного виступу. Наукові журнали України: категорії, фахові та міжнародні видання. Індикація у Scopus, Web of Science. Міжнародні ідентифікатори: DOI, ISSN, ISBN. Реєстрація та підтримка профілів у ORCID, Google Scholar, ResearchGate. Особливості академічного письма. Структура статті: назва, анотація, ключові слова, вступ, методологія, результати, висновки. Вимоги до оформлення статей. Мова і стиль наукової комунікації. Етичні норми в наукових публікаціях: оригінальність, достовірність, авторство, конфлікт інтересів. Типові помилки при підготовці наукового тексту. Електронне подання рукопису, супровідний лист, відповіді на рецензії. Процедура рецензування: види, етапи, права й обов'язки автора та рецензента.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьомо	у тому числі					усьомо	у тому числі				
		го	л	п	лаб.	інд.		с. р.	го	л	п	лаб.
Розділ 1. Методологічні основи наукового пізнання												
Тема 1. Наукове пізнання і наукове дослідження	15	2/1*				13/14*						
Тема 2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	25	2	6/4*			17/19*						
Разом за розділом 1	40	4/3*	6/4*			30/33*						
Розділ 2. Методика і технологія науково-дослідної роботи												
Тема 1. Організаційно-дослідна стадія науково-дослідного процесу	20	2	4/3*			14/15*						
Тема 2. Стадія апробації та реалізації результатів	30	2/1*	6/3*			22/26*						
Разом за розділом 2	50	4/3*	10/6*			36/41*						
Усього годин	90	8/6*	16/10*			66/74*						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір теми дослідження. Елементи вступу наукової роботи. УДК	2/1*
2	Оформлення списку використаних джерел інформації	2
3	Оформлення списку використаних джерел інформації за АРА	2/1*
4	Складання плану-проспекту наукової роботи	2/1*
5	Перевірка на наявність неправомірних запозичень	2
6	Оформлення тексту і елементів рукопису. Підготовка презентації результатів дослідження	2/1*
7	Підготовка тез / Початок роботи над фаховою статтею	4/2*
Разом		16/10*

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Самостійно поглибити знання матеріалу за темами: Назва теми	Кількість годин
1	Система наукових досліджень	4/5*

2	Склад і логічна структура науки: основи, закони, основні поняття, гіпотези, теорії, ідеї	5/5*
3	Етапи наукового дослідження	4/4*
4	Типи наукових документів	3/4*
5	Основні види географічних праць	3/3*
6	Періодичні видання	4/4*
7	УДК. Інформаційні банки географічних даних	3/3*
8	Вимоги до оформлення списку використаних джерел	4/5*
9	Загальнонаукові методи досліджень	2/2*
10	Спеціальні методи географічних досліджень	2/2*
11	Організаційно-методологічна підготовка дослідження. Вибір методів географічного дослідження	2/3*
12	Збирання інформації для дослідження	4/3*
13	Робота над текстом	2/3*
14	Академічна недоброчесність	2/2*
15	Оформлення результатів наукових досліджень	3/4*
16	Впровадження результатів наукових досліджень в практику	3/3*
17	Оприлюднення результатів, їх публікація	2/3*
18	Види наукових заходів	3/3*
19	Наукові журнали України	3/4*
20	Реєстрація та підтримка профілів у ORCID, Google Scholar, ResearchGate	3/3*
21	Вимоги до оформлення статей	3/3*
22	Процедура рецензування	2/3*
	Разом	66/74*

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Під час вивчення курсу «Основи наукових досліджень» передбачені лекції (інформаційні, проблемні), самостійні і практичні роботи студентів (переважно з навчальною та періодичною літературою), використання комп'ютерів, консультації. Самостійна робота студентів включає такі види занять із зазначених вище тем: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу, вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання, поглиблене вивчення літератури за заданою тематикою, пошук додаткової інформації, підготовка до практичних занять, систематизація вивченого матеріалу перед складанням поточного та підсумкового оцінювання тощо.

Усі матеріали і навчально-методичний комплекс представлені у середовищі Office365, на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=15342>). Під час дії правового режиму воєнного часу лекції та практичні заняття проводяться дистанційно у форматі відеоконференції (платформа Zoom). Консультації індивідуальні та групові відбуваються з використанням месенджерів.

8. Методи контролю

Передбачені методи контролю: виконання практичних робіт та їх теоретичний захист, поточні проміжні (в т.ч. і тестові) контролю теоретичного матеріалу (за окремими темами, під час лекції), участь в дискусіях під час лекційних та практичних занять, ведення конспекту окремих тем, підсумкова залікова робота.

Для проведення проміжного контролю використовується LMS платформа «Moodle» з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції. Для проведення залікового контролю використовується LMS платформа «Moodle» з автентифікацією здобувача у режимі відео конференції під аудіо- і відео- фіксацію. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього

процесу, а також обмін підсумковими завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна із забезпеченням академічної доброчесності.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T1	T2					
-	19	10	8	15		60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання практичних робіт:

ПР № 1: загалом до 9 балів. *Вибір теми дослідження:* від 0 до 3 балів. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1 бал – за спробу виконати роботу за вимогами, відсутність альтернативи, поверхневий чи достатній рівень знань; 2 бали – за умови виконання роботи за вимогами з альтернативою, але без обґрунтування; 3 бали – виконання роботи за вимогами з альтернативою і обґрунтуванням, глибоке володіння теорією. *Елементи вступу наукової роботи:* від 0 до 4 балів. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1 бал – за умови написання тексту шляхом компонування знайденого в інтернеті, без виділення правильно задач, об'єкту та предмету дослідження, 2 бали – за умови визначення актуальності дослідження, але з грубими помилками щодо визначення об'єкту, предмету, мети, задач, неглибоке володіння теоретичним матеріалом; 3 бали – за умови визначення актуальності дослідження, мети і задач, але некоректно визначені об'єкт і предмет дослідження, рівень теоретичних знань - достатній; 4 бали – за умови повного виконання роботи, можливо з припущенням окремих незначних помилок і глибоким рівнем володіння теоретичним матеріалом. *УДК:* від 0 до 2 балів. 0 балів виставляється у разі нерозуміння студентом принципів роботи бібліотеки у цілому, 1 бал – за умови ознайомлення з роботою однієї з бібліотек, але невизначення індексу УДК; 2 бали – за умови ознайомлення з роботою декількох бібліотек, коректне визначення УДК.

ПР № 2, 3: до 5 балів кожна. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1 бал – за умови спроби оформити список використаних джерел за вимогами (використання пристаттейної, прикнижкової бібліографії, не змінюючи оформлення), повне нерозуміння правил, недотримання рекомендованого обсягу; 2 бали – за умови спроби оформити список використаних джерел за вимогами (використання пристаттейної, прикнижкової бібліографії, не змінюючи оформлення), повне нерозуміння правил, повне дотримання рекомендованого обсягу; 3 бали – розуміння правил оформлення, дія за шаблоном, з грубими помилками, початковий рівень знання правил; 4 бали – за умови оформлення відповідно до чинних вимог, але з окремими однотиповими помилками, достатній рівень знання правил; 5 балів – за умови повного виконання роботи відповідно до чинних вимог, досконале знання правил оформлення.

ПР № 4: від 0 до 6 балів. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1-2 бали – за умови представлення етапів роботи, але не плану дослідження, поверхнєве знання теорії; 3-4 бали – за умови представлення узагальненого плану роботи, достатній рівень володіння теорією; 5-6 балів – за умови представлення розширеного плану роботи, можливо з припущенням незначних помилок, достатній і глибокий рівень володіння теорією.

ПР № 5: від 0 до 4 балів. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1 бал – за розуміння принципів академічної не доброчесності, нерозуміння інструментів перевірки текстів; 2 бали – за уміння користуватися програмами, але відсутність власного оригінального тексту за темою дослідження; 3 бали – за уміння працювати з програмами, доведення тексту до умов оригінальності; 4 бали – за умови повного виконання роботи, досконалого знання правил академічної доброчесності.

ПР № 6: від 0 до 8 балів. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1-2 бали – за умови, що робота є повною компіляцією максимум 3 джерел, ілюстрації відсутні, поверхнєве знання теорії, текстовий стиль презентації або презентація відсутня; 3-4 бали – за умови, що робота є повною компіляцією з використанням 5-7 джерел, наявність таблиць, відсутність ілюстрацій (або навпаки) поверхнєве знання теорії, текстовий стиль презентації обсягом 4-5 слайдів, оформлення відповідно до рекомендацій; 5-6 балів – за умови, що робота містить елементи аналізу, використання до 7 джерел інформації, таблиці і ілюстрації відповідно до тексту з незначними помилками оформлення, достатній рівень володіння теорією, текстово-ілюстративна презентація обсягом від 7 слайдів; 7-8 балів – за умови, що робота містить аналіз використаних джерел інформації (більше 10), повне розуміння правил оформлення ілюстративного матеріалу в тексті і відповідна демонстрація цього в роботі, достатній і глибокий рівень володіння теорією, дизайнерська, приваблива презентація, оформлена відповідно до вимог.

ПР № 7: 0 до 8 балів. 0 балів виставляється у разі відсутності роботи, 1-2 бали – за умови, що робота є не містить елементів наукової публікації, відсутня структура, відсутні посилання на джерела, численні мовні та стилістичні помилки, значний рівень запозичень; 3-4 бали – за умови, що робота має суттєві структурні недоліки, помилки у стилістиці, відсутнє оформлення / список джерел/тощо; 5-6 балів – за умови, що робота має основні структурні елементи, частково порушено логіку викладання матеріалу / чіткості висловлювань / частково відсутня структурна єдність, неточності у цитуванні, достатньо високий відсоток авторського тексту; 7-8 балів – за умови, що текст відповідає всім вимогам академічного письма, використано сучасні джерела, правильне цитування і оформлення, стилістично грамотний матеріал, тези подані до друку, стаття оформлена за вимогами конкретного журналу.

Поточний контроль опанування теоретичного матеріалу здійснюється на лекціях у вигляді експрес-опитування. Він є підготовчим до написання підсумкового контролю. За цим видом роботи студенти можуть набрати до 3 бонусних балів. Також бонусні бали (максимум 5) студенти можуть добрати за умови оформлення презентаційних матеріалів за темою, з якої вони набрали найменшу кількість балів.

Проміжний контроль (15 балів): перевіряється знання і уміння оформляти список використаних джерел, всього 10 завдань, кожне з яких оцінюється у 1,5 бали. За кожну технічну неточність в описі оцінка знижується на 0,25 бала, за кожну стилістичну помилку – на 0,5 бала.

Підсумковий контроль (40 балів) складається з системи завдань різного типу і рівня складності (від тестових до вислову власної точки зору з обґрунтуванням). Детально критерії підсумкового контролю представлені біля кожного завдання під час написання залікової роботи.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (літні школи, онлайн-курси, тренінги обсягом не менше 3 кредитів з указаними результатами навчання, які є тотожними до указаних у робочій програмі дисципліни), проводиться до початку 1 семестру за заявою здобувача відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Під час вивчення дисципліни за результатами доповіді на регіональних / всеукраїнських / міжнародних конференціях за обраною тематикою досліджень за наявності підтверджувального сертифікату із зазначеними компетентностями, які є тотожними до вказаних у робочій програмі, здобувач може отримати 10 балів додатково до загальної суми поточних балів (сертифікат, підтвердження ролі доповідача надаються викладачу шляхом прикріплення відповідних документів у розділі «Неформальна освіта» на сторінці курсу на платформі Moodle) або за умови співпадіння з певними видами робіт, здобувач вищої освіти отримує бали відповідно до даної робочої програми навчальної дисципліни та звільняється від поточного контролю за ними.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
50 – 100	зараховано
1-49	незараховано

11. Рекомендована література

Базова література

1. Прасул Ю. І. Основи наукових досліджень з географії та картографії: Практичні роботи. Харків : ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2007. 50 с. <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/2957>
2. Кілінська К. Основи науково-дослідної роботи з географії : навч.-метод. посібник. Чернівці : Рута, 2001. 112 с.
3. Кілінська К. Й. Організація науково-дослідної роботи з географії в Україні. Чернівці : ЧДУ, 1997. 22 с.
4. Основи наукових досліджень у географії : навч. посіб. / уклад. О. В. Браславська, Л. А. Озерова. Умань : Візаві, 2024. 262 с.
<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/17286/1/Основи%20наукових%20досліджень%20в%20географії%202024.pdf>
5. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навч. посібник. Одеса : Астропринт, 2005. 632 с.
6. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
7. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Львів : видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с. <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Osnovy-naukovykh-doslidzhen-Pan-kiv-Malska.pdf>
8. Юрченко С. О., Юрченко О. Є. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 204 с. <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2017-12-12/Yurchenko.pdf>

Допоміжна література

1. Корнус А. О., Корнус О. Г., Король О. М., Нешатаєв Б. М. Основи наукових досліджень : методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 40 с.
2. Корнус О. Г., Корнус А. О. Систематизація і класифікація в географії : метод. вказівки до вивчення теми курсу «Основи наукових досліджень». Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 28 с.
3. Методи суспільно-географічних досліджень : навч.-метод. видання / за ред. К. Мезенцева. Київ : Фенікс, 2021. 100 с. <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2021/11/methods.pdf>
4. Топчієв О. Г. суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. Одеса : Астропринт, 2005. 631 ч.
5. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : посібник. Київ : Академвидав, 2005. 208 с. <http://posek.km.ua/biblioteka>
6. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. Київ : Слово, 2004. 240 с.
<https://www.imath.kiev.ua/~golub/ref/tsekhmistrova.pdf>
7. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 254 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, інші методичне забезпечення

1. <http://udk-codes.net/>
2. <http://ira.kharkov.ua/library/UDK>
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського НАН України / <http://www.nbuv.gov.ua>
4. **Авторські** розробки лекційних та практичних робіт
<https://physgeo.univer.kharkov.ua/education/course/research/>,
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=15342>